

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 19 februari 1924 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för teckning av aktier i Ostkustbanans aktiebolag. (4:e avd.)

Uti den till riksdagen den 2 januari 1924 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1924—1925 har Kungl. Maj:t beträffande statens aktier, under återopande av det vid propositionen under rubrik »utgifter för kapitalökning: bil. 1» fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen (punkt 28) att av det belopp av 28,000,000 kronor, varmed staten under vissa villkor skall bidra till finansieringen av Ostkustbanan, för teckning av aktier i Ostkustbanans aktiebolag för budgetåret 1924—1925 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 4,000,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 90—95 av återopade statsrådsprotokollet.

Sedan 1922 års riksdag såsom statslån åt Ostkustbanans aktiebolag på tilläggsstat anvisat ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor framlade Kungl. Maj:t till 1923 års riksdag proposition nr 33 med förslag rörande finansieringen av banan.

Riksdagen beslöt, med gillande av vad Kungl. Maj:t i propositionen föreslagit (skrivelse nr 49), att staten skulle, enligt i propositionen angivna grunder och villkor, till finansiering av Ostkustbanan bidra med tillhoppa intill 28,000,000 kronor, däri inbegripna de Ostkustbanans aktiebolag redan beviljade statslån å tillhoppa 6,000,000 kronor. Av förstnämnda belopp skulle intill 15,000,000 kronor utgå för teckning av aktier i bolaget av serien C och återstoden såsom statslån. Vidare bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att under villkor, som angäves i propositionen, för statens räkning verkställa omförmälda aktieteckning intill nyssnämnda belopp 15,000,000 kronor. Slutligen anvisade riksdagen såsom statslån åt Ostkustbanans aktiebolag, att utgå på villkor, som Kungl. Maj:t ägde fastställa, under utgifter för kapitalökning: låneunderstöd, för budgetåret 1923—1924 av ovan omförmälda summa 28,000,000 kronor såsom reservationsanslag ett belopp av 5,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

Bihang till riksdagens protokoll 1924. 6 saml. 12 häft. (Nr 12—14.) 1

Det förutsattes därvid, att vissa ändringar i bolagsordningen för bolaget, vilka ändringar gjorts till villkor för statens ingripande, komme att taga så lång tid, att aktierna ej behövde inbetalas, förrän av 1924 års riksdag anvisade medel blivit tillgängliga, varför staten syntes böra först efter ingången av budgetåret 1924—1925 i ett sammanhang verkställa likvid för sin aktieteckning. Teckningen av ifrågavarande aktier borde emellertid ske snarast möjligt efter antagandet av ovannämnda ändringar i bolagsordningen, men under villkor att bolagets privata kapital skulle hava uppbringats till förut omförmälda belopp 19,000,000 kronor, innan aktierna skulle likvideras.

Såsom statslån åt bolaget hava alltså hittills anvisats tillhopa 11,000,000 kronor.

För budgetåret 1924—1925 har Ostkustbanans aktiebolag hos Kungl. Maj:t gjort framställning om anvisande dels för fullgörande av den beslutade aktieteckningen i bolaget av ett belopp av 4,000,000 kronor, dels ock ytterligare såsom statslån åt bolaget av ett belopp av 1,600,000 kronor.

Departementschefen anför följande:

»Med avseende å uppfyllandet från bolagets sida av vissa av staten såsom förutsättning för fortsatt bidrag till bolaget uppställda villkor får jag meddela, att enligt uppgift från bolaget beslut fattats på ordinarie bolagsstämma den 18 maj 1923 om att godkänna de ändrade villkor för statens rätt att inlösa Ostkustbanan samt den ändrade ordning för bolaget, som finnas angivna i förenämnda proposition nr 33 till 1923 års riksdag. I enlighet med i samma proposition upptagna villkor för statens medverkan till Ostkustbanans förverkligande har vidare ny överenskommelse angående gemensam trafikförvaltning träffats mellan Ostkustbanans aktiebolag och Uppsala-Gävle järnvägsaktiebolag. Den nya bolagsstämma, vars beslut erfordras för slutligt godkännande av ovan angivna ändring i bolagets ordning, beräknas kunna hållas under januari eller februari månader 1924.

I enlighet med vad i den nästlidet år framlagda finansieringsplanen förutsattes torde bidrag från staten jämväl under budgetåret 1924—1925 böra lämnas Ostkustbanans aktiebolag. I sådant hänseende har nu bolaget begärt dels 4,000,000 kronor till aktieteckning och dels 1,600,000 kronor såsom statslån. Av sistnämnda belopp utgöra 600,000 kronor på bolaget jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 1 juni 1923 belöpande andel i kostnaden för ombyggnad av bangården i Sundsvall. Då beviljandet av förstnämnda belopp 4,000,000 kronor endast innebär ett fullföljande av föregående riksdags beslut, har jag intet att erinra däremot. Beträffande det ifrågasatta statslånet å 1,600,000 kronor har det, såsom redan nämnts, förutsatts, att för bedömande av frågan om storleken av dylika bidrag borde, om möjligt före frågans framläggande för 1924 års riksdag, nytt kostnadsförslag och ny arbetsplan för företaget upprättas och underställas Kungl. Maj:ts godkännande. Emellertid har, såsom av det ovan anförda framgår, bolaget icke ännu ansett sig kunna framlägga dylikt kostnadsförslag jämte tillhörande arbetsplan. I avvaktan på nytt kostnadsförslag, i vilket jämväl torde böra upptagas förenämnda kostnad för stationen i Sundsvall, och då inskränkningar i görligaste mån böra vidtagas i statens utgifter, anser jag mig icke kunna tillstyrka, att bolaget för nästkommande budgetår erhåller bidrag av staten utöver omförmälda 4,000,000 kronor, som skulle erfordras för fullgörande av den av statsmakterna beslutade aktieteckningen. Med sistnämnda belopp jämte övrigt kapital, som står till bolagets förfogande, torde arbetena å Ostkustbanan under budgetåret

1924—1925 kunna bedrivas utan några större jämkningar i den avsedda arbetstakten. I överensstämmelse med de nästlidet år stadgade villkor för statens aktieteckning i Ostkustbanebolaget torde ifrågavarande anslag av 4,000,000 kronor icke böra användas till likvidering av statens aktieteckning, förrän bolaget styrkt sig hava uppbringat ett privat kapital av 19,000,000 kronor.

Vidkommande sättet för anvisande av det av mig nu förordade beloppet 4,000,000 kronor må erinras, att i propositionen till 1923 års riksdag förut-sattes, att inbetalning av statens aktier enligt aktiebolagslagen icke be-hövde ske, förrän av 1924 års riksdag för budgetåret 1924—1925 anvisade anslag blivit tillgängliga, samt att staten lämpligen först efter ingången av sistnämnda budgetår i ett sammanhang inbetalade det tecknade beloppet. På grund härav anvisades det för budgetåret 1923—1924 avsedda beloppet, 5,000,000 kronor, såsom statslån till bolaget och uppfördes i riksstaten för samma budgetår under rubriken slåneunderstöd. Då statens aktieteckning i bolaget lärer kunna verkställas under loppet av år 1924, torde omförmälda belopp, 4,000,000 kronor, böra anvisas för aktieteckning i bolaget samt i budgeten upptagas under rubriken 'statens aktier'.

Med tillstyrkande av departementschefens förslag och under framhållande att det nu ifrågavarande till teckning av aktier i Ostkustbanans aktiebolag avsedda anslagsbeloppet, 4,000,000 kronor, icke må för sitt ändamål användas, förrän de villkor blivit uppfyllda, som i detta avseende för dylik aktie-teckning tidigare vid 1923 års riksdag uppställts, hemställer utskottet,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må av det belopp av 28,000,000 kronor, var-med staten under vissa villkor skall bidra till finansierin-gen av Ostkustbanan, för *teckning av aktier i Ostkustbanans aktiebolag* för budgetåret 1924—1925 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 4,000,000 kronor.

Stockholm den 19 februari 1924.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, C. J. G. Swartz, O. U. B. Olsson, J. L. Widell, H. F. Lamm, C. P. V. Nilsson i Gränebo, J. Nilsson i Malmö, C. G. Ekman, E. A. Hallin, J. Jeansson och F. L. Lindqvist;

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, O. H. son Waldén, P. Nilsson i Bonarp, C. R. Jansson i Falun, L. J. Carlsson-Frosterud, O. Olsson i Kul-lenbergstorp, J. Jönsson i Revinge, J. D. Norman, P. M. Olsson i Blädinge, E. An-dersson i Prästbol, J. Olofsson i Digernäs och S. E. Ljungkvist.